

Uz 20-godišnjicu oslobođenja Dubrovnika

Kronika događaja za vrijeme NOB-e na području općine Dubrovnik

Podaci su rađeni uglavnom prema neprijateljskim dokumentima, a jedan dio na osnovu dokumenata narodno-oslobodilačke vojske i pozadinskih vlasti.

1941. godina

U prosincu 1941. godine Pokrajinski komitet KP za Dalmaciju uputio je u Dubrovnik svog instruktora Matu Bilobrka stavljajući mu u zadatak organizaciono učvršćenje SKOJ-a.

18. prosinca — Održano u Potomju partijsko savjetovanje za poluotok Pelješac. Na savjetovanju su donesene značajne odluke za daljnji razvoj NOP na Pelješcu. Pored ostalog odlučeno je da se od već postojećih partizanskih grupa formira Partizanska pelješka četa. Za njenog komandanta je postavljen Niko Bojanović-Kadija a za komesara Ante Poljanić.

1942. godina

10. studenog — U seoskoj čitaonici u Županjem selu formiran je kotarski narodnooslobodilački odbor za Pelješac.

15. i 16. studenog — Za vrijeme talijanske operacije »čišćenja Pelješca« partizanska četa je izvršila iznenadni napad na talijansku vojsku. Borba je trajala dva dana.

24. studenog — Pelješki partizani dočekali i napali talijansku kaznenu ekspediciju.

27. studenog — Zbog napada na kaznenu ekspediciju Talijani nastavili vršenje terora po selima na Pelješcu.

1. prosinca — Partizani pod vodstvom Iva Mordina-Crnog upali noću u Trpanj, te zarobili nekoliko talijanskih vojnika.

4. prosinca — Pod vodstvom Rata Duževića partizani ušli u Orebić.

17. prosinca — Partizani ušli u Orebić zaplijenivši velike količine materijala i zarobivši 30 domobrana.

18. prosinca — Talijani pomoću brodova pokušali iskrcavanje u Orebić. Tom prilikom su iznenada napadnuti od strane partizana te su pretrpjeli velike gubitke.

19. prosinca — Pelješki partizani dočekali talijansku kolonu koja se kretala prema selu Stankovići.

Kraj prosinca — Radi zaštite svojih garnizona na Pelješcu talijanska komanda je uputila kaznenu ekspediciju na poluotok. Nedaleko mjesta zvanog »Smrčevica«

kaznena ekspedicija je napadnuta od partizana te se u paničnom bjehu povukla na brodove. Tom prilikom je ostavila čitavu opremu. Dok se ekspedicija povlačila avioni su stalno bombardovali Kunu.

1943. godina

24. listopada — Započela njemačka ofenziva na Pelješac.

24. listopada — Partizani napali žandarsku stanicu Neum-Klek.

24. listopada — Njemačke snage zapalile selo Kobaš ubivši 6 ljudi.

25. listopada — Saveznički avioni bombardirali Crkvice na Pelješcu potopivši brod »Rab«.

25. listopada — Nastavljene žestoke borbe na Pelješcu. Novopridošli partizanski bataljoni uspjeli su Nijemce odbaciti prema Oskorušnom.

25. listopada — Dijelovi XIII brigade nedaleko Pijavičine nanijeli Nijemcima teške gubitke.

26. listopada — Štab XXVI divizije prebacio na Pelješac nove snage.

27. listopada — Nastavljeno prebacivanje partizanskih pojačanja na Pelješac.

28. listopada — Njemačka avijacija napala partizanske brodove koji su se nalazili po raznim uvalama na Mljetu.

28. listopada — Na Pelješcu nastavljene žestoke borbe prsa o prsa. Partizanske snage potisle Nijemce od Pijavičine i Kune prema Janjini.

2. studenog — Partizanske snage na Pelješcu nastavile ogorčene borbe s Nijemcima.

3. studenog — Neprijatelj započeo na Pelješcu uspostavljati žandarske stanice.

5. studenog — Pojavili se u Gružu leci s pozivom na proslavu Oktobarske revolucije. Na Petki i Nuncijati zapaljene su vatre.

6. studenog — Na čitavom širem području Dubrovnika osvanuli leci u znak proslave Oktobarske revolucije.

6. studenog — U luci Drače na Pelješcu od strane partizanske mornarice je oštećen jedan njemački ratni brod. U borbi je ubijeno 24 a ranjeno 30 Nijemaca.

6. studenog — Održana je u staroj gradskoj vijećnici u Korčuli Prva konferencija Narodnooslobodilačkog odbora za kotar Lastovo i Korčula.

7. studenog — Nijemci na čitavom frontu na Pelješcu prešli u napad potisnuvši snage 1. i 13. brigade.

7. studenog — Pojavili se partizanski leci u Trstenom.

8. studenog — Partizanske snage na Pelješcu kod brda sv. Juraj prešle u protunapad.

8. studenog — Partizanske snage opet zauzele Kunu.

9. studenog — Nastavljene žestoke borbe na Pelješcu.

10. studenog — Saveznička avijacija bombardirala Ston.

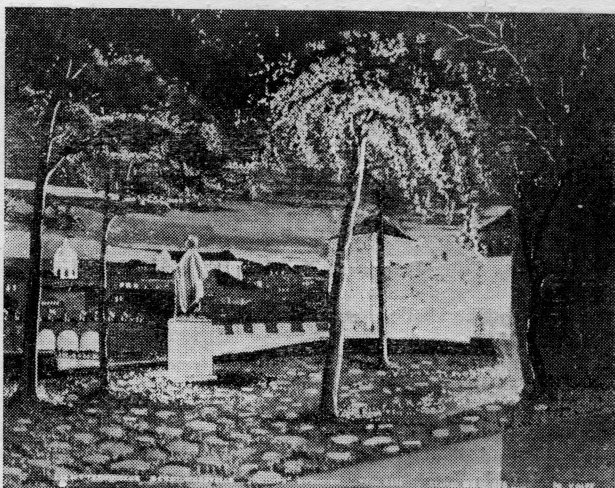
Noć 10/11. studenog — Nijemci na Pelješcu pojačali pritisak prema Trpnju i Orebiću. Komanda XXVI divizije i Štab VIII korpusa donose odluku o povlačenju naših snaga. Tokom noći partizanskim brodovima prebačena je I brigada u Makarsko primorje a XIII brigada na Korčulu. Na Korčulu i Lastovo prebačeno je istu noć preko 3000 izbjeglica.

11. studenog — Nijemci nastavili sa zvjerstvima na Pelješcu. U Kuni zapalili 82 kuće i strijeljali 63 lica.

Noć 12/13. studenog — Nijemci u Dubrovniku uhapsili 7 osoba pod sumnjom suradnje s partizanima.

15. studenog — Održan prvi sastanak reorganiziranog Okružnog komiteta za južnu Dalmaciju.

17. studenog — Nakon povlačenja naših snaga s Pelješca odlučeno da se na područje između Metkovića i Dubrovnika prebaci jedan partizanski bataljon.

Spomenik palim borcima na Trgu oružja u Dubrovniku

17. studenog — Dva njemačka broda pokušala se probiti kroz Veliki Vratnik. Partizanske baterije s Mljeta otvorile vatru, oštetiši jedan brod.
19. studenog — Saveznički avioni napali njemačku kolonu između Metkovića i Dubrovnika.
25. studenog — Njemačka vojska vršila racije u Cavtatu i Obodu.
26. studenog — Održan je sastanak između predstavnika Oblasnog komiteta za Dalmaciju i trojice članova Mjesnog komiteta KPH za Dubrovnik.
27. studenog — Saveznički brodovi otvorili vatru na Koločep.
28. studenog — Nijemci uhvatili Lujak Andra i Mariju pod optužbom da su se radi partizanske propagande prebacili s Mljeta u Dubrovnik.
28. studenog — 28 savezničkih aviona bombardiralo Gruž.
29. studenog — Saveznički avioni nedaleko Orašca napali njemački brod.
2. prosinca — Saveznički avioni bombardirali Ston.
5. prosinca — Nijemci vršili pretrese u Cavtatu.
6. prosinca — Narodnooslobodilački odbor za Dalmaciju razmotrio pitanje prehrane izbjeglica i njihovo stanje

na Korčuli i Lastovu. Tom prilikom je konstatirano da su Nijemci na Pelješcu strijeljali 108 lica.

9. prosinca — Iz Stona prebjeglo na Mljet nekoliko ruskih zarobljenika.
11. prosinca — Saveznički brodovi izvršili napad na Trpanj. Nakon toga progonili jednu njemačku torpiljarku koja se sklonila u Lovište, gdje je sutradan napadnuta od aviona.
15. prosinca — Brod koji je saobraćao iz Stona do Drača na Pelješcu napadnut od partizana.
20. prosinca — Vođeni su razgovori između članova Oblasnog komiteta za Dalmaciju i Okružnog narodnooslobodilačkog odbora za Dubrovnik. Tom prilikom je u odbor kooptiran Petar Stijepić.

1944. godina

21. i 22. listopada — Nastavljene žestoke borbe u Vukovom klancu. Njemačka kolona je bila skoro sasvim uništena.
23. listopada — Preko 700 dubrovčana stupilo u Drugu dalmatinsku proletersku brigadu i ostale partizanske formacije.